

MỘT SỐ KINH NGHIỆM CỦA ĐẢNG VỀ CÔNG TÁC TƯ TƯỞNG (1986-1996)

BÙI LÊ PHONG

Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng

Công tác tư tưởng là một bộ phận cấu thành đặc biệt quan trọng trong toàn bộ hoạt động của Đảng. Thực tiễn 87 năm qua, công tác tư tưởng đã góp phần quan trọng vào sự nghiệp giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, xây dựng CNXH. Trong công cuộc đổi mới, công tác tư tưởng của Đảng có vai trò đặc biệt quan trọng, góp phần và hoàn thiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước; là vũ khí sắc bén trên trận địa tư tưởng, lý luận và văn hóa; nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng, giáo dục, rèn luyện đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng và tăng cường mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với nhân dân.

Đại hội VI (1986) của Đảng với quan điểm "nhìn thẳng vào sự thật, đánh giá đúng sự thật, nói rõ sự thật"; xuất phát từ những kinh nghiệm rút ra từ thực tiễn cách mạng, Đảng khẳng định: "Phải đẩy mạnh công tác nghiên cứu lý luận, tổng kết có hệ thống sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc, rút ra những kết luận đúng đắn, khắc phục những quan niệm sai lầm hoặc lỗi thời. Đổi mới tư duy không có nghĩa là phủ nhận những thành tựu lý luận đã đạt được, phủ nhận những quy luật phổ biến của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, phủ nhận đường lối đúng đắn đã được xác định, trải lại, chính là bổ sung và phát triển những thành tựu ấy".

Những quan điểm về công tác tư tưởng những năm 1986-1996 được thể hiện trong trong nghị quyết Đại hội và văn kiện HNTU các khóa VI (1986), VII (1991), Đại hội VIII (1996). Thời kỳ này, công tác tư tưởng đã thu được những thành tựu quan trọng và để lại một số kinh nghiệm quý:

Một là, chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng.

Đây là quan điểm cơ bản, xuyên suốt của Đảng, có vai trò quan trọng hàng đầu chỉ đạo công tác tư tưởng, vì chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là học thuyết cách mạng và khoa học, là vũ khí tinh thần của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và cả dân tộc. Vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là cơ sở để công tác tư tưởng giữ vững định hướng chính trị, hoạt động đúng mục đích, hiệu quả. "Bảo vệ, phát triển và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh càng là vấn đề quan trọng, trở thành nhiệm vụ hàng đầu trong công tác chính trị, tư tưởng và lý luận của toàn Đảng, toàn dân ta"¹.

Nghiên cứu sâu sắc lý luận nhằm vận dụng sáng tạo và phát triển chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình mới. Trong đó tập trung khẳng định, bảo vệ những giá trị khoa học và cách

mạng, tính bền vững của những quan điểm, nguyên lý của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, bổ sung, hoàn thiện và phát triển các nguyên lý đó cho phù hợp với thực tiễn. Đây mạnh tổng kết thực tiễn, phát triển lý luận, tiếp tục làm sáng tỏ con đường đi lên CNXH ở nước ta, kịp thời giải quyết những vấn đề do thực tiễn đặt ra.

Tại HNTU 6 khoá VI (3-1989), Đảng đã đề ra 5 nguyên tắc cơ bản trong quá trình triển khai công cuộc đổi mới, đó là:

"1. *Đi lên chủ nghĩa xã hội là con đường tất yếu của nước ta, là sự lựa chọn sáng suốt của Bác Hồ, của Đảng ta. Xây dựng nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa là mục tiêu, là lý tưởng của Đảng và nhân dân ta. Đổi mới không phải là thay đổi mục tiêu xã hội chủ nghĩa mà là làm cho mục tiêu ấy được thực hiện có hiệu quả bằng những quan niệm đúng đắn về chủ nghĩa xã hội, những hình thức, bước đi và biện pháp thích hợp; 2 - Chủ nghĩa Mác-Lênin luôn luôn là nền tảng tư tưởng của Đảng ta, chỉ đạo toàn bộ sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta. Đổi mới tư duy là nhằm khắc phục những quan niệm không đúng, làm phong phú những quan niệm đúng về thời đại, về chủ nghĩa xã hội, vận dụng sáng tạo và phát triển chứ không phải xa rời những nguyên lý của chủ nghĩa Mác-Lênin; 3 - Đổi mới tổ chức và phương thức hoạt động của hệ thống chính trị là nhằm tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, hiệu lực quản lý của Nhà nước, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, có nghĩa là tăng cường sức mạnh và hiệu lực của chuyên chính vô sản, làm cho các tổ chức trong hệ thống chính trị hoạt động năng động và có hiệu quả hơn. Sự lãnh đạo của Đảng là điều kiện quyết định thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa của nhân dân ta. Phê phán những khuynh hướng phụ nhận hoặc hạ thấp sự lãnh đạo của Đảng, đồng thời lắng nghe, tiếp nhận những ý kiến trung thực, phê bình những khuyết điểm trong sự lãnh đạo của Đảng và công*

tác xây dựng Đảng; 4 - Xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, phát huy quyền làm chủ của nhân dân trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội vừa là mục tiêu vừa là động lực của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Dân chủ phải đi đôi với tập trung, với kỷ luật, pháp luật, với ý thức trách nhiệm công dân. Dân chủ phải có lãnh đạo, lãnh đạo để phát huy dân chủ đúng hướng; mặt khác phải lãnh đạo bằng phương pháp dân chủ trên cơ sở phát huy dân chủ. Dân chủ với nhân dân nhưng phải nghiêm trị những kẻ phá hoại thành quả cách mạng, an ninh trật tự và an toàn xã hội; 5 - Kết hợp chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa quốc tế vô sản và quốc tế xã hội chủ nghĩa; kết hợp sức mạnh của dân tộc với sức mạnh của thời đại trong điều kiện mới"⁴.

Đến Đại hội VII (1991), lần đầu tiên Đảng chính thức xác định tư tưởng Hồ Chí Minh cùng với chủ nghĩa Mác-Lênin là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho mọi hành động của Đảng và của cách mạng Việt Nam. Điều này đánh dấu một bước phát triển hết sức quan trọng trong nhận thức và tư duy lý luận của Đảng, nhận thức đúng đắn đó đã góp phần xây dựng nền tảng tư tưởng vững chắc cho toàn Đảng và toàn xã hội.

Từ sau Đại hội VII, Đảng luôn chỉ đạo sát sao công tác nghiên cứu lý luận như: xác định những định hướng lớn, nội dung, phương hướng nghiên cứu lý luận trong từng thời kỳ, giai đoạn cụ thể. Trước các vấn đề lớn của đất nước, trước khi quyết định các vấn đề hệ trọng, Đảng đều đưa ra thảo luận dân chủ, lấy ý kiến đóng góp của các nhà khoa học, các cơ quan nghiên cứu, các cấp, các ngành trong quần chúng nhân dân... đảm bảo cho việc hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng sát hợp hơn.

Tại Đại hội VIII (1996), kiểm điểm, đánh giá 10 năm thực hiện đường lối đổi mới, Đảng khẳng định: "Kiến định và vận dụng sáng tạo, góp phần phát triển chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, xuất phát từ đầy đủ thực tiễn Việt Nam, trên

cơ sở đó, xây dựng đường lối, chủ trương và các chính sách đúng đắn”.

Hai là, kiên trì thực hiện mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với CNXH.

Đây là quan điểm nhất quán trong lãnh đạo công tác tư tưởng của Đảng. Độc lập dân tộc gắn liền với CNXH là sự lựa chọn duy nhất đúng đắn của cách mạng Việt Nam. Từ khi thành lập đến nay, Đảng luôn xác định lý tưởng và mục tiêu phấn đấu của cách mạng Việt Nam là độc lập dân tộc gắn liền với CNXH. Trong công cuộc đổi mới, xây dựng đất nước, làm rõ tính đúng đắn của việc Đảng, nhân dân ta kiên trì mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với CNXH và coi đây là vấn đề cơ bản của công tác tư tưởng. Đại hội VI (1986) khẳng định: “Toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta đoàn kết một lòng, quyết tâm đem hết tinh thần và lực lượng tiếp tục thực hiện thắng lợi hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, đồng thời tích cực góp phần vào cuộc đấu tranh chung của nhân dân thế giới vì hoà bình, độc lập dân tộc, dân chủ và chủ nghĩa xã hội”.

Nghị quyết Trung ương 6 khoá VI, chỉ rõ: “Đi lên chủ nghĩa xã hội là con đường tất yếu của nước ta, là sự lựa chọn sáng suốt của Bác Hồ, của Đảng ta. Xây dựng nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa là mục tiêu, là lý tưởng của Đảng và nhân dân ta. Đổi mới không phải là thay đổi mục tiêu xã hội chủ nghĩa mà là làm cho mục tiêu ấy được thực hiện có hiệu quả bằng những quan niệm đúng đắn về chủ nghĩa xã hội, những hình thức, bước đi và biện pháp thích hợp”.

Trước sự khủng hoảng của các nước XHCN ở Đông Âu và Liên Xô, những biến động phức tạp trên thế giới và tình hình trong nước còn nhiều khó khăn, một bộ phận cán bộ, đảng viên và nhân dân có những biểu hiện dao động, giảm sút niềm tin; một số nhận thức mơ hồ, lệch lạc đối với chủ

nghĩa Mác-Lênin và CNXH, đối với đường lối, chủ trương, chính sách đổi mới của Đảng và Nhà nước. Nguyên tắc của Đảng đề ra là cơ sở vững chắc định hướng cho công tác tư tưởng, củng cố niềm tin cho cán bộ, đảng viên và quần chúng vào con đường cách mạng của đất nước. Kiên định với quan điểm tích tình hình tư tưởng và công tác tư tưởng, đã đưa ra 6 định hướng lớn cho công tác tư tưởng, trong đó khẳng định: “Độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội là sự lựa chọn duy nhất đúng đắn”. Những định hướng đó là cơ sở cho công tác nghiên cứu lý luận, tập trung nghiên cứu, luận giải, đề xuất những giải pháp có cơ sở khoa học góp phần tạo điều kiện cho Đảng hoạch định đường lối, chủ trương sát hợp với thực tiễn.

Ba là, đảm bảo nguyên tắc xây dựng Nhà nước XHCN, phát huy quyền làm chủ của nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Hội nghị Trung ương 6 khoá VI xác định: “Đổi mới tổ chức và phương thức hoạt động của hệ thống chính trị là nhằm tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, hiệu lực quản lý của Nhà nước, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, có nghĩa là tăng cường sức mạnh và hiệu lực của chuyên chính vô sản, làm cho các tổ chức trong hệ thống chính trị hoạt động năng động và có hiệu quả hơn”.

Sự lãnh đạo của Đảng là điều kiện quyết định thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc XHCN của nhân dân ta. Phê phán những khuynh hướng phủ nhận hoặc hạ thấp sự lãnh đạo của Đảng, đồng thời lắng nghe, tiếp nhận những ý kiến trung thực, phê bình những khuyết điểm trong sự lãnh đạo của Đảng và công tác xây dựng Đảng.

Dân chủ là bản chất của chế độ mới, trong đó nhân dân lao động là người chủ của đất nước. Dân chủ gắn liền với công bằng xã hội, xoá bỏ áp bức, bất công. Nhưng dân chủ bao giờ cũng gắn liền với pháp chế, kỷ cương, phù hợp với trình độ phát triển

của đất nước và truyền thống dân tộc. Nhà nước ta là Nhà nước của dân, do dân và vì dân dưới sự lãnh đạo của Đảng. Bản chất giai cấp công nhân của Nhà nước ta thể hiện ở chỗ: mọi tổ chức và hoạt động của Nhà nước đều thể hiện lập trường, quan điểm tư tưởng của giai cấp công nhân.

Công tác tư tưởng góp phần thực hiện thắng lợi sự nghiệp CNH, HĐH và hội nhập quốc tế. Đây cũng là định hướng lớn của công tác tư tưởng được Đảng đề ra trong quá trình đổi mới. CNH, HĐH đất nước là con đường tất yếu để đi lên CNXH.

Công tác tư tưởng của Đảng phải tập trung làm cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta nhận thức rõ vai trò quan trọng của sự nghiệp CNH, HĐH thấy rõ đó là một quá trình phấn đấu lâu dài của toàn Đảng, toàn dân. Xây dựng ý chí quyết tâm, phát huy sức mạnh đại đoàn kết dân tộc, đề cao ý thức tự lực, tự cường, khắc phục tư tưởng nóng vội, chủ quan duy ý chí để thực hiện thành công sự nghiệp CNH, HĐH.

Công cuộc đổi mới, đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước mà toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta đang tiến hành là quá trình tìm tòi, thử nghiệm những chủ trương, hình thức, biện pháp chưa có tiền lệ và kinh nghiệm trong lịch sử dân tộc. Công tác tư tưởng nhất là công tác nghiên cứu lý luận phải tiếp tục làm rõ và kết luận những vấn đề mới, bức xúc nảy sinh từ thực tiễn; từng bước cụ thể hoá, bổ sung, phát triển đường lối, chính sách của Đảng.

Công tác tư tưởng phải làm rõ những vấn đề về lý luận, tạo sự thống nhất cao về nhận thức, tư tưởng. Nghị quyết 09 của Bộ Chính trị đã chỉ rõ: "Thị trường không phải là cái riêng có dưới chủ nghĩa tư bản mà là thành quả chung của quá trình phát triển nền văn minh nhân loại, đã từng tồn tại, phát triển qua nhiều phương thức sản xuất, dưới nhiều chế độ xã hội khác nhau, đồng thời dưới mỗi chế độ xã hội, thị trường lại có đặc

điểm riêng do bản chất của chế độ xã hội quy định"¹⁰. Công tác tư tưởng góp phần làm cho cán bộ, đảng viên và nhân dân thấy rõ: "Việc thực hiện cơ chế thị trường không có nghĩa là chấp nhận con đường tư bản chủ nghĩa. mà là sử dụng một thành quả của nền văn minh nhân loại để thúc đẩy sự phát triển có hiệu quả cao của nền sản xuất nhằm đạt tới những giá trị của chủ nghĩa xã hội"¹¹.

Công tác tư tưởng tích cực góp phần vào việc động viên các thành phần kinh tế phát triển đúng định hướng XHCN đồng thời kiên quyết đấu tranh chống tệ tham ô, hối lộ, sự sa sút về phẩm chất đạo đức, về lối sống thực dụng và các tệ nạn khác.

Trong nghiên cứu lý luận, Đảng đã tập trung tổng kết thực tiễn và nghiên cứu sâu sắc chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, từ đó cung cấp nhiều luận cứ khoa học giúp cho Đảng có nhiều đổi mới tư duy lý luận, hình thành những quan điểm, đường lối đổi mới. Đó là sự đổi mới nhận thức về CNH, HĐH đất nước; về sự phát triển bền vững của xã hội gắn liền với phát triển văn hoá và giải quyết các vấn đề xã hội, bảo vệ môi trường sinh thái, gắn với tiến bộ và công bằng xã hội; về vị trí trung tâm của con người và nguồn lực con người.

1, 2, 6. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2006, T. 47, tr. 694, 807-808, 719

3, 8, 10, 11. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2007, T. 54, tr. 220, 960-961, 145, 146

4, 7, 9. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2007, T. 49, tr. 960-961, 960-961, 960-961

5. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2015, T. 55, tr. 415.

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM LÃNH ĐẠO TỔ CHỨC CÔNG ĐOÀN (1996 - 2006)

THS CHU THỊ THANH TÂM

Trưởng Đại học Công đoàn

1. Chủ trương của Đảng về củng cố tổ chức và đẩy mạnh hoạt động Công đoàn

Đại hội VIII (1996) của Đảng nêu rõ: "Tổng Liên đoàn lao động Việt Nam, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh... cần tập hợp rộng rãi các hội viên dưới nhiều hình thức tổ chức đa dạng; thực hiện tốt chức năng giáo dục, vận động quần chúng thực hiện thắng lợi những nhiệm vụ cụ thể; chăm lo thiết thực lợi ích hội viên, đoàn viên; đại diện cho tầng lớp mình tham gia công việc Nhà nước. Hướng mạnh về cơ sở để phát triển tổ chức, củng cố sinh hoạt, xã hội hóa các hoạt động đào tạo, bồi dưỡng rèn luyện cán bộ, khắc phục bệnh quan liêu, hành chính trong hoạt động của các đoàn thể"¹. Bên cạnh đó, Đảng cũng xác định: "Tạo thêm việc làm, cải thiện điều kiện lao động, thực hiện an toàn lao động và vệ sinh công nghiệp, hạn chế đến mức thấp nhất tai nạn lao động và bệnh nghề nghiệp. Tổ chức tốt việc đào tạo và đào tạo lại nghề nghiệp. Tiếp tục nghiên cứu, bổ sung, hoàn chỉnh chính sách tiền công lao động và các chính sách đảm bảo về mặt xã hội. Tạo điều kiện cho công nhân có cổ phần trong các doanh nghiệp. Đẩy mạnh việc phát triển Đảng trong công nhân; quan tâm bồi dưỡng, đào tạo

cán bộ xuất thân từ công nhân"². Vấn đề Đảng quan tâm trong đại hội này là làm sao tạo thêm nhiều việc làm, tổ chức tốt việc đào tạo và đào tạo lại nghề nghiệp, hoàn chỉnh chính sách, cải thiện đời sống lao động của công nhân và người lao động (NLĐ), tạo điều kiện cho họ luôn gắn bó với công việc, với doanh nghiệp; và đặc biệt đẩy mạnh phát triển Đảng trong công nhân và NLĐ, để họ có vai trò nhất định trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Bước sang thiên niên kỷ mới, thế kỷ mới, đi liền với những thuận lợi là những thách thức của toàn cầu hóa đối với sự phát triển của đất nước, của tổ chức Công đoàn, do đó Đại hội IX (2001) của Đảng đã đề ra chủ trương đối với tổ chức Công đoàn trong giai đoạn mới: "Bảo vệ quyền lợi, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của giai cấp công nhân trong điều kiện thực hiện cơ chế thị trường. Tăng cường đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý và kết nạp đảng viên từ những công nhân ưu tú; tăng nhanh thành phần công nhân trong đội ngũ cán bộ lãnh đạo các cấp, các ngành"³.

Chủ trương lãnh đạo Công đoàn được đề cập tại Đại hội IX của Đảng, có một số điểm mới. Xác định vai trò, chức năng "bảo vệ quyền lợi,